

lahko postavi in vzdrži jez proti raznarodovanju.

Prišla in prešla je krvava vojna. Prinesla nam je osvobodjenje, prinesla lastno državo. Navdušenju, zlasti prvo leto, ni bilo meje. Oddahnili smo se, ko nismo več čutili nemškega pritiska. Gledali smo v sedanost, bodočnost, a zdi se, da smo pozabili na preteklost.

Nismo se nikdar vprašali, čegava je zasluga, da ne teče naša meja daleč pod Mariborom, nismo uvaževali nepobitnega dejstva, da je ravno „cirilmetodarsko“ delo, „cirilmetodarski“ duh v obliki meri pomagal ohraniti narodno zavednost naših ljudi ob stiskanih in ogroženih mejah. Zanimanje za C. M. družbo je upadlo — njeni občni zbori so se vršili med polpraznimi stenami, o prispevkih rajši molčimo.

Nečemo obtoževati, razumemo trenutno mišljenje, češ, šolske družbe ni več treba, saj imamo svojo državo, ki nam skrbi za naše šolstvo. Pa ravno to dokazuje, da je bil tudi naš pogled v sedanost in bodočnost moten in megljen.

Ne moremo danes na tem mestu razpravljati o nalogah družbe v bodočnosti. Obračamo samo vašo pozornost na položaj naše severne meje od Dravograda preko Apačke kotline v Prekmurje, kjer je treba tisoče otroških duš privesiti v krilo naroda.

Obračamo vašo pozornost onstran rapalskih in saint-germainskih meja, na one stotisoče, ki so zapuščeni in danes ne vedo, kako se bo njihovi deci rezal kruh vzgoje in izobrazbe. Ali ste videli impozantno število volilcev v rimski parlament iz Goriške, Trsta, Istre? Ali ste videli onih desetisoč Korošcev, ki so oddali svoje glasove za slovensko stvar? Vse to vključ teroru fašistov in Heimatsdiensta. Ali ste si dali račun, kake bi bile te številke brez „cirilmetodarskega“ duha, „cirilmetodarskega“ dela v zadnjih desetletjih pred vojno?

In menda ni Slovenca, ni Jugoslavenca, ki bi želel, da vse to propade!

Nemška Avstrija v kljub svojim desolatnim gospodarskim razmeram ni pozabila na svoje obrambne in bojne organizacije. Njih letošnje zborovanje v Celovcu nam je povedalo, kako važnost polaga cela njihova javnost na njihovo delo za nacionalno politiko. Ravno v Celovcu, na sedežu nemškega plebiscitnega dela, se je zborovanje vršilo. Genus loci . . .

Samo aforistično smo lahko danes povedali nekaj misli. Nadaljni članki bodo sledili in imeli bomo priliko razmotrivati še o podrobnostih. Zeleli smo danes samo obrniti pozornost mariborskega slovenstva na prireditev mariborskih C. M. podružnic v nedeljo dne 3. julija.

Ne zahteva se od občinstva ničesar nemožnega, ničesar pretiranega. Malenkostni prispevki, ki se bodo pobirali ob priliki cvetličnega dne, niso žrtev, ki obremenjuje bistveno posameznika.

Dr. Makso Šnuderl:

Mariborska kulturna bilanca.

(Ob koncu sezone.)

Nič kronološkega, nič sistematičnega, nič izčrpnega. Samo toliko, kolikor je ostalo še živo v spominu. Ostalo je itak le najboljše in najslabše. Bilanca bo pravilna, ako se zapiše prvo v dobro in drugo v slabo. O stvarih pa, ki naklanjajo sedaj v plus, sedaj v minus, pa itak ni vredno govoriti.

Pestra je bila minula kulturna sezona. In če je bilo divjanje po zabaviščih tolikšno, da bi kopja lomilo, je kulturno delo bilo vsaj sposobno, stopiti s prvo v ogrado za turur. Da, tolikanj ga je bilo mestoma, da bi postalo človeku, ki osebno registrira vsak pojav, skoro težko, loviti sapo za brzo vrstičimi se prireditvami.

Pozna lauska jesen nam je rodila umetnostno razstavo obmejnih slikarjev. Ta prvi sad iz novega drevesa Maribora, ki je zasajeno iz osrčja avstrijskega imperija v našo južno domovino, je imel to vrlino, da je sploh — vzrastle in se rodil na tem čudno skrivnenem drevesu. Če se preorje zemlja, očistijo veje in postrizajo solace zastirajoči vrhovi,

In prispevek končno tudi ni glavna stvar. Prireditev naj uveljavi zopet duha starih narodnih bojevnikov. Duh „cirilmetodarski“ naj se spet vzbudi.

O bratje, združimo se pod staro zastavo! Pod njo smo se ohranili narodno žive, pod njo pojdemo k odrešenju onih, ki žive pod tujim jarmom.

Notranja in zunanja politika.

* Sufflaj — hrvatski mučenik! „Novosti“ v eni zadnjih številkih opisujejo preteklost vseuč. prof. Sufflaja, ki stoji pred zagrebškim sodiščem obtožen veleizdaja in katerega so vzeli v zaščito nekateri pošteni hrvatski krogi, samo vsled trenutne mržnje proti Beogradu. Sufflaj je bil tisti Hrvat, ki je nekoč v madžarskih listih objavil članke proti zahtevam Hrvatov, da se na drž. železnicah uvede hrvatski jezik. Sufflaj je „dokazoval“ na veliko veselje Madžarov, da Hrvatska ni politična individualnost, da je tzv. Kolomanova pogodba navaden fabrikat ter da vse hrvatske svoboščine izvirajo iz madžarske milosti in velikodušnosti, sicer pa imajo Madžari pravico napraviti Hrvatsko za tri svoje županije. Mlajšemu naraščaju je še dobro v spominu, da je madžarska vlada dala preko bana Raucha vpokojiti prof. Surmina in suspendirati prof. Manojlovića, da je lahko prišel na univ. stolico njen konfident Sufflaj. Dijaštvo je takrat stopilo v stavko ter večidel emigriralo v Prago. Sufflaj je bil karikatura znanstvenika, tip neznačajneža, ki je nekoč dejal: „Če ni nikogar k mojim predavanjem, mi je to le usluga. Prejemal bom svojo plačo, a delati ne bo treba.“ Ta mož se sedaj smatra za mučenika Hrvatske. „Novosti“ dobro pravijo: „In če se človek spomni na vse tisto, kar je bilo pred tem, mu mora udariti rdečica v obraz, ker mu od strašne misli zastaja kri v srcu: kakšne nezdrave razmere pač vladajo danes v našem hrvatskem narodnem življenju in kam pelje ta hrvatska zabloda, ki more celo Sufflaja prenesti kot hrv. narodnega mučenca.“ — In to je treba v javnosti povdariti.

* Lloyd George in Irska. Ministrski predsednik Lloyd George je poslal predsedniku irske republike Delaveriju pismo, v katerem pravi, da vlada polaga največjo važnost na to, da bi se vpošteval kraljev apel. Vsled tega poziva Delavera in nekatere njegove tovariše v London, zajamčivši jim vso prostost, da se jim da možnost, se sporazumeti z ministrskim predsednikom severne Irske, sirom Jamesom Craighom.

2.-3. julija cvetlični dan

Ciril-Methodovih podružnic v Mariboru.

postane sad morda še zlahten in dragocen.

Kakšno spričevalo je dobila ta razstava, tega za enkrat še ne smemo vpraševati. Kdo bo zahteval takoj elegancije od otroka, ki je pravkar shodil? Za Maribor je bila dobra, kjer je vsaka kaplja v kulturni suši dobrodošla in ker je bila prvi korak otroka, četudi še morda ne drži.

Ali prihodnjic si bomo smeli nadeti očala; leto napredka se bo moralo poznati. Prihodnja razstava bodi tempirana znatno višje! Sicer pa so si Groharji že omislili holandske čepice. Prav srčkane so!

Nekateri gospodje so aranžirali g. Hercogu, vojaškemu kapelniku, par filharmoničnih koncertov. Aranžma je bil hvalevreden. Ne čutim se poklicanega, prebirati Hercogovih umetniških obisti, sicer mu je pa to pečenko nekdo v Marburgerci pošteno oglodal.

Meni, neizvoljenemu iz publike, so se zdeli večeri kot taki in posamezne točke za sebe kakor pesem, ki zablisne včasih v lepem verzu, a se ti zdi, ko si jo prečital, da se je vse občutje, ki se ti je ustvarjalo, sproti odtekalo skozi neko nevidno špranjo. O g. Hercogu je ravnotemu listu ušla od menda zelo nezanesljivega dopisnika zelo neumna, osebna in nestvarna kritika, celo aranžerjem je

Zanimivosti.

Nevarne oči. V petek ob pol sedmih zvečer je prišla na policijo v Zagrebu elegantno opraviljena dama. Bila je vsa vznemirjena ter naznanila načelniku policije I. okraja sledeče: Popoldne je bila s prijateljico v kinu. Na koncu predstave je bila pri izhodu, kakor običajno velika gneča. Za njo je bil nek gospod, star približno 32 let, velik, suh, oblečen v sivo obleko. Prerival se je naprej in čutila je, kako se je dotaknil njenega plašča pod bokom. Ko je prišel do nje, je nagnil glavo ter jo dolgo in ostro gledal. Gospa se je vznemirila in prestrašila, kakor da je v tem pogledu bilo nekaj strašnega. In kakor je bil ta pogled strašen, vendar ni mogla odvrniti svojega pogleda. Končno se je gospod prerinil naprej in zginil, ona pa je še vedno bila vsa zmešana. Razmišljala je, zakaj neki jo je ta nepoznan človek tako nenavadno dolgo gledal. Nikakor ni mogla razumeti tega pogleda, pa dasiravno ga je tako dolgo gledala, se ne more spomniti, kako ta gospod izgleda. Videla je samo njegove oči, in eno roko, suho, z dolgimi prsti in debelimi nabrekli žilami. Ko je prišla v vežo, je zapazila, da ji manjka platinasta vratna verižica s priveskom in dijament, vredna 60.000 K. To je bil njen najljubši kinč. Ni si mogla raztolmačiti, kako je bilo mogoče, da ji je odprl ali prerezal verižico. Sedaj še le razume njegov pogled. Zlikovec jo je s svojim pogledom hipnotiziral ter to priliko porabil za izvršitev tatvine. Zanimivo je, da je bilo v okolici vse polno ljudi, a nikdo ni tega zapazil. Za tem neznanecem, ki se pri svojih roparskih napadih ne poslužuje noža ali samokresa, temveč hipnoze je uvedla policija širokopotezno zasledovanje, vendar pa se ji doslej še ni posrečilo dobiti najmanjše sledi.

Dnevna kronika.

Maribor, 30. junija 1921.

— † Emil Vodeb. Včeraj popoldne so ljubljanski novinarji spremili k večnemu počitku pri Sv. Križu svojega stanovskega tovariša, urednika pri „Slovenskem Narodu“ Emila Vodeba. Sredi najlepših moških let ga je iztrgala iz dela za blaginjo naroda zavrtna jetika, ta čestokratna spremljevalka naporega poklica, čuvajev in klicatelj javnega mnenja. Pogreba so se udeležili kot zastopnik predsednika deželne vlade g. poverjenik Ribnikar z raznimi drugimi oficijelnimi osebnostmi, vsi ljubljanski novinarji ter kot zastopnik mariborskih novinarjev g. urednik Pohar in številno občinstvo. Pred hišo žalosti kakor tudi ob razpotju na pokopališče so mu člani pevskega društva „Zvon“ pod vodstvom pevovodje g. Prelovca zapeli žalostinko „Vigred se povrne“. Ob odprtem grobu pa je izpregovoril

nekdo pokazal jezik, skrbno skrit za urednikovim hrbtom. Pa — temu je kriv kulturni barometer in vojna psihoza.

Tih in vztrajen pionir je Glasbena Matica. Včasih prinese veter kake glasove o nasprotjih in krizah. A sodimo jo po delih! Njeni vokalni in instrumentalni koncerti so dosegli visoke umetniške kvalitete, v tem so bile edine kritike. Moški zbor se zdi dovršen. Se najboljše vprizorjeni drami v teatru bi šla trda, ako bi šlo z njim za palmo.

Zato ni čudno, če je slavni češki Hlahol v nekem oziru razočaran. Kadar se vzpne tehnika na najvišjo vejo popolnosti, je previsoko, da bi še segla v dušo. Fascinira. To sem premislil, ko sem čul Kubelike. To je že dovršenost do akrobatizma. Devov zbor pa v svoji, v primeri s Hlaholom, skromni tehniki prime in strese. Naučeni nanj, nismo znali Hlahola užiti.

Ravnatoko nedoumljivo je učinkoval Zikov kvartet. Podal je mojstersko dovršene, v kompaktno celoto stisnjene, kot iz ene duše porajajoče se umetnine. Ti fantje bodo zanesli v svet slavo naših talentov in našega stremljenja kakor ga nosita Rijavec in Ličar.

Muzikalne prireditve je zaključil znani Burmester, mojster, ki zna svoja čustva vlit v dovršeno formo in umetno. v

blagemu pokojniku v slovo predsednik JNU glavni urednik Smodej, ki se je s kratkimi, v srce segajočimi besedami v imenu stanovskih tovarišev poslovil od blagega tovariša in prijatelja. Naglašal je njegovo navdušeno borbo za dosego naših visokih narodnih ciljev, omenjal njegov velik idealizem, ki ga je vodil v vsem njegovem javnem delovanju in njegovo veliko poštenost in iskrenost, ki mu nikdar ni dopuščala, da bi bil vedoma zapisal kako krivično sodbo o komurkoli. Pokojnik je bil glavni pobudnik in vsvaritelj lepo razvijajoče se novinarske organizacije, ki ohranja njegovemu delu trajen, hvaležen spomin. Preminul je v zgodnji starosti 40 let in zapušča vdovo in dvoje nepreskrbljenih otrok.

— Proslava Vidovega dne, katere se je vršila po vsej naši državi s splošnim počitkom dela, se je v Mariboru izvršila na dostojen način samo s strani državnih uradov, šol in nekaterih drugih uradov in podjetij. Večina trgovin in drugih podjetij, posebno nemških, pa je obratovalo ne meneč se za državni praznik. Te trgovine in podjetja si bomo zapomnili ter poskrbeli, da o priliki drugega državnega praznika ne bodo več obratovali. „Straža“ in drugo njej sorodno časopisje piše o nekakih „fašistih“, škoda da jih v resnici ni, kajti v Mariboru bi jih res potrebovali.

— Sprejem ustave in mariborski knezoškof. Včeraj je proslavila vsa naša država na najslavesnejši način sprejetje ustave. Vojaštvo je streljalo s topovi, po cerkvah pa so zvonili zvonovi. Pričakovali smo, da se bo to zgodilo tudi pri nas v Mariboru, toda na zvonjenje smo čakali zaman. Ko ga le ni hotelo biti, se je obrnila neka oblast na škofijo z vprašanjem, zakaj se ne zvonijo, nakar je dobila odgovor, da „se še niso odločili“. Tako je mariborski knezoškof, nekdanji sluga Habsburžanov zno-va pokazal svojo protidrjavno in protinardno mišljenje. Potem ni čudno, da je tudi njegova podrejena duhovščina sovražnica državne himne. In ta človek hotel še sprejeti regenta Aleksandra sko leto v imenu mariborskih Slo-

— Sovražnik državne terek na Vidov dan se šolski maši pri franciskani dal. Ko bi se imelo peti je redovnik, ki je opravil vilo, očitno demonstrativno pred altarja. Ta čin katoliške duhovnika-redovnika, ki tudi v cerkvi izvaja politiko svoje stranke, je izzval med občinstvom splošno ogorčenje. Zahtevamo, da se proti njemu uvede preiskava ter onemogoči za bodoče vse take, mladino pohujšujoče nastope duhovništva.

— Različne cene. Z ozirom na to notico nam je g. lekarnar pri „Orlu“ na Glavnem trgu pojasnil celo zadevo, katere je razvidno, da je omenjena zdravila računala točno po tarifu, če pa je dobila stranka v drugi lekarni zdravilo ce-

svoji duševni delavnici obrušeno, kakos biser položiti v človeka.

Največji del materijala k bodoči zgradbi slovansko-kulturnega, sedaj od zunaj z državnimi barvami preplešanega, od znotraj z nemškimi kulturnim komfortom — in le s tem — opremljenega, a v osrčju k luči prerivajočega se Maribora je seveda nanosilo gledališče.

Gledališče je artilerija v borbi za vsje postojanke ljudske naobrazbe in za okupacijo širših obzorij naše duše. Kaj lahko se zgodi, da je strel prekratek in pade v lastno vojsko. Pri nas je bilo brez potrebe, da se je to parkrat zgodilo.

G. Skrbinšek je bil baje dramaturg, pa ga menda niso pustili do sape, da se prav nič ni poznalo dramaturgove oblasti. Podal pa je prvovrstno režirano dramo in dovršene kreacije. A okvit včasih ni zanj; zato ga večkrat kdo obsodi radi pretiravanja. On res včasih spominja na ekspresionistično igro. Pa saj to je zasluga! Ako nanese slučaj, da so v isti igri z njim „zaposleni“ tudi igralci, ki so to po volji ravnateljstva, da ne po božji milosti, potem ni čudno, da g. Skrbinškova igra tako zelo kot relief od monotone jeduolice gladine stopi v ospredje, da se zdi, da pretirava. Ne, on ne pretirava — ali drugi so igrali slabo.

neje, je bilo to zdravilo slabše vrste, oziroma nekristalizirano.

— Grof Begouen v Mariboru. Včeraj popoldne ob 16.56 je došel v Maribor naš mili prijatelj in zaščitnik v francoskem javnem menju, grof Begouen s svojim sinom. V njegovem spremstvu se nahaja dvorni svetnik poverjenik dr. Skaberne. Na kolodvoru so sprejeli odličnega gosta vseučilišni profesor dr. Zolger, okrajni glavar dr. Lajšič, policijski svetnik dr. Senekovič in vladni komisar mesta Poljanec. Slednji je pozdravil došlece v kratkem nagovoru. Med ploho, ki se je vtila ob prihodu vlaka, so stopili gospodje v malo dvorano kolodvorske restavracije, nakar so se odpeljali z avtomobilom k g. dr. Zolgerju, kjer je bila južina in nato večerja. Danes dopoldne si ogledajo gostje naš muzej, popoldne pa se odpeljejo v Rogaško Slatino. Za jutri je nameravan ogled ptujskega in hrastoviškega gradu, nakar se odpeljejo v Ljutomer in v Ormož. Zatem se namerava grof Begouen povrniti zopet v svojo domovino.

— Povišane cene za tobakne izdelke. Na podlagi odloka uprave državnih monopolov v Beogradu stopijo s 1. julijem t. l. sledeče povišane cene za tobakne izdelke v veljavo: Najfinejši hercegovski tobak, ki je stal doslej 12 din. (100 g), bo stal 14 din.; fini turški tobak, zavojček po 25 g bo stal 3 din. (doslej 2 din. 25 para); fini hercegovski zavojček po 25 g, 2 din. 50 para (doslej 1 din. 62 in pol para); srednje fini turški zavojček po 25 g bo stal 1 din. 50 para; najfinejši ogrski zavojček po 25 g, bo stal 87 in pol para; domači tobak za pipo 75 para; cigarete bodo stale in sicer egiptovske 22 para, dame 12 para, športke 10 para, ogrske 5 para; smotke bodo stale in sicer: trabuke in britanike 1 din. 50 para, operas 1 din. 20 para, virzinke 1 din. 10 para, portorike 75 para, brazilke 75 para, virzinjoze 60 para, pamešane inozemke 60 para, kratke domače 50 para, klobase bodo 1 kg 40 dinarjev.

— Motorni plug Fordson. V nedeljo je izvajal praktično oranje z motornim plugom ameriške tovarne Ford-Motor Company, njen zastopnik gosp. Viktor Radvanju v Ljubljani, na posestvu barona Radvanju pri Mariboru. Posredovalo veliko število ljubiteljska družba je bila v njegovem ravnanju in tudi so bili tudi veleposestniki iz Maribora in okolice. Izvajanja so zapadla na splošno zadovoljstvo dobro. Motorni plug je svojo nalogo rešil briljantno. G. Barešič je v primerni obliki obrazložil, s pomočjo slik, vrline tega motorja, ki se da uporabiti za vsako delo pri modernem gospodarstvu, kakor za pogon žag, mlinov, vodnih sesalk itd., rupka koruzo, naklada seno, vleče vozove, hlode, tare kamenje na cestah itd. Moči ima za 25 konjskih sil in tehta 1100 kg. Za pogon se rabi petrolej. Delo s tem motorjem opravlja lahko vsakdo, ki je bil v zato potrebnem kratkem času izvežban. Natančna pojasnila daje vsakemu interesentu zastopnik tvrdke Ford-Motor-Company, g. Viktor Barešič v Ljubljani, Dunajska cesta št. 12.

— Požrtvovalnost naših Goričanov. Za "Narodno-obrambni sklad" so nabrali v Ajdovskem okraju do sedaj 3134 lir. Za nesrečne žrtve v Istri pa je nabrala "Goriška Straža" 5977 lir. Poleg tega pa vzdržujejo tudi še vsa svoja društva. Posnemajte vrle Goričane in podpirajte "Jugoslovensko Matico"!

— Požrtvovalnost Tržčanov. Za nesrečne žrtve v Istri je nabrala do sedaj "Edinost" 64.864.60 lir, 7.20 dinarjev in 1 dolar. Rečemo še enkrat: Posnemajte požrtvovalnost Primorcev in prispevajte za naša obrambna društva, da ne boste osramočeni vi, svobodni, od preganjanj in trpečih. Zato nabirajte prispevke, ostanite zvesti bratom v sili.

— Licitacija. Jutri 1. julija t. l. se bodo potom licitacije prodale razne zaplenjene reči na carinarni in sicer v skladišču št. 5. Gosp. trgovci se na to opozarjajo.

— Tatvina. Knečič Antonu, posestniku v Spodnji Radeli je neznan tat na kregišču v Narodnem domu ukradel iz kufnje, ki jo je obesil na okno, 300 K.

— Na cesti se je onesvestil. Pri tvrčki Rogač zaposleni 49letni delavec Filip Sauperl se je v ponedeljek po kosilu vračal na delo. Na potu je začutil bolečine v trebuhu, ki jih je dobil vsled pretežkega vzdiganja. Prišel je do Glavnega trga, koder se je nezavesten zgrudil. Rešilna postaja ga je prepeljala v njegovo stanovanje na Zg. Radvanjski cesti št. 36.

— Izgubil. Vinski trgovec Vilko Hope je izgubil zlat obesek od veržice. Obesek je štirioglač, v sredini nosi briljant, na zadnji strani sta vrezani črki W. H., vreden 1000 K.

— Ljubosumnost. Ker je Ema Pajer "prevzela" Matildi Mandl fanta, je ta iz maščevanja ubila Emi Pajer, stanujoči na Bregu št. 3, šipe na oknu in ji povzročila 80 K škode.

— Telesna poškodba. Mlekoš Andrej, kotijaž, stanujoč na Vojašniškem trgu št. 3, je v Stolni ulici z bičem pretapel nekega dečka. Deček je baje udaril z roko konja po gobcu, kar ga je tako razjezilo, da je dečka neusmiljeno pretapel.

— V Kamniških planinah ponesrečil. V ponedeljek sta se odpravila v Kamniške planine 16 letna srednješolca, I. Kajzel in Karol Tavzher iz Ljubljane. Oba sta znana kot drzna hribolazca ni dobra poznavalca Kamniških planin. V torek zjutraj sta dospela do kočee na Okrešlju. Nato sta se takoj odpravila, opremljena z vsemi potrebnimi pripomočki pod steno Turške gore. Hoteč preplezati navpično steno, sta se posluževala 25 m dolge vrvi. Prvi je plezal Kajzel, ter nato vrvel vrv Tavzherja. Kajzel je držal vrv v rokah, ko mu je zaklical Tavzher, naj jo podaljša za 2 m. Medtem, ko je to storil, je Tavzherju spodrznilo in padel je v prepad, ki je zijal pod njim. Kajzel je z navečjo težavo našel izhod s stene in se ob 13. uri vrnil na Okrošelj, kjer je zbranim turistom naznanil, kaj se je zgodilo. Včeraj se je napotila rešilna ekspedicija iz Solčave na Tursko goro, da od tam poskusi priti do ponesrečenca.

— Prošnja. Dne 21. t. m. je v Ptuj v Dravi ponesrečil 18 letni trgovski učenec v trgovini bratov Slavič, Viktor Mastnak iz Celja. S čolnom je prišel v vrtnec in izginil v valovih. Bil je srednje postave, po obrazu je imel solčne pege, na sebi je imel le plavalne hlače. Prosi se vsakdo, kdor bi njegovo truplo našel, naj to najkrajšim potom, če je mogoče brzojavno, naznani na naslov njegovega očeta: Ivana Mastnaka, trgovca in krojaškega mojstra v Celju, Kralja Petra cesta 15. Zagotovljena je nagrada.

— Sv. Trojica v Slov. goricah. V 126 štev. "Tabora" omenjenega hujškača Ferka Franca, doma iz Maribora, nastavljenca pri tukajšnjem trgovcu Ferd. Golobu, je odvedlo dne 20. t. m. ponoči orožništvo k vojakom kot dezerterja. Imel bi se podati meseca avgusta 1. l. k naboru, kar se pa ni zgodilo. Ves čas je živel tukaj, se vedel predrzno in celo hujskal proti Slovencem in Sokolstvu. Občina in orožništvo pa ni vedelo, da je ta človek dezertjer. Čudno obzirno je tudi postopanje orožnikov, ki so ga odvedli ponoči in ne podnevi. Leta 1914. se je proti Slovencem postopalo na drug način. Skrajni čas je, da se porabi velika metla. Ferd. Golob ga gotovo niti slutiti ni, da je njegov nastavljenec dezertjer. Pa saj se poznamo. In tega človeka podpira orožništvo in nekaj državnih uradnikov. O tem več ob priliki.

— Razbojniki oplenili vlak v Bosni. Dne 22. t. m. ob 7 uri zvečer so razbojniki napadli potniški vlak med Zelenico in Uskopljem v bližini postaje Gradiska. Razbojniki so na progo navalili kamenje in le previdnosti vlakovodje se je zahvaliti, da se ni zgodila še večja nesreča. Ko se je vlak ustavil, so pričeli razbojniki streljati iz pušk. — Streljali so na vlak 50 minut. Smrtno ranjeni so bili 3 železniški uslužbenci in 2 trgovca. Okrog 30 oboroženih razbojnikov je na to napadlo preplašene potnike in jih popolnoma oplenilo. Tolovaji so uničili tudi pošto. Ko so svoj posel dovršili, so izginili v gore in ni nobenega sledu za to druhaljo.

— Upor v Brestovici pri Gorici. Italijani vidijo povsod strahove, tako so jih videli tudi pred bar dnevi v Bre-

stovici pri Gorici. Neke revež je hotel prodati nekaj traverz, ter se že pogodil s kupcem. Ko je prišel kupec v vas pa je prišlo z njim tudi par fašistovske mularije, ki je po vasi izzivala toliko časa, da so jo vaščani nagnali. Seveda je o tem obveščeno vojaštvo napravilo alarm, ter se v avtomobilih s strojnimi pripeljal v vas nad »upornike«, ki jih pa seveda ni bilo nikjer. Kljub temu pa so aretirali in odvedli s seboj v Gorico več mož in fantov kot »upornike«. Pač junaško početje.

— Slovaški otroci z Dunaja na Slovaškem. 29. t. m. dospe iz Dunaja v Bratislavo 600 slovaških otrok, ki ostanejo čez počitnice na Slovaškem. Akcijo vodi češko dobrodelno društvo »Česke srce« na Dunaju.

— Beda ruskih profesorjev. Na Češkem je Češkoruska jednota pričela akcijo v prid ruskim profesorjem. Kakor je prof. Polivki sporočil univ. prof. v Helsingforsu Mausikka, žive ruski profesorji v skrajni bedi; nimajo obuvale, perila, obleke, nimajo hrane in umirajo gladi. Helsingforska univerza je poslala francoskim univerzam poziv, naj se udeležijo pomožne akcije, čije središče je v Helsingforsu. Z dovoljenjem sovjetskih uradov finski delegatje osebno razdeljujejo darila med stradajoče ruske učence.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure
in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ure

Kultura in umetnost.

— Iz pisarne Narodnega gledališča. Danes se vrši zadnja predstava v sezoni pod upravo gospoda Hinka Nučiča. Igra se "Učiteljica Pavla" ob znižanih cenah. Hinko Nučič se z današnjo predstavo poslavlja po dvoletnem delovanju kot upravnik in igralec mariborskega gledališča od mariborskega občinstva. Hinko Nučič je angažovan kot prvi režiser in igralec na Narodnem gledališču v Zagrebu.

— Poslovljni večer gg. Povheta in Simenca ter ge. Ožegovičeve in gdč. Mezgečeve. V zadnjih dveh predstavah, ki se vršita že izven sezone, se poslove naše prve operetne moči od mariborskega občinstva. In sicer se poslovita v petek 1. julija t. l. v melodijozni opereti "Boccaccio" ga. Ožegovičeva in g. Povheta in v soboto 2. julija pa gdč. Mezgečeva in g. Simenca v izborni uspeli burki "On in njegova sestra" v kateri nastopi zadnjikrat g. Povheta kot gost. Opozarjamo cenj. občinstvo, da izkaže naši vrli odhajajoči operetni četvorici svoje simpatije s tem, da napolni obe predstavi do zadnjega količka.

Sport.

— Grazer Athletiksportklub kontra S. S. K. Maribor. Danes, v petek 1. julija ob 18. uri nastopi slovenski sportni klub "Maribor" proti anemu izmed najboljših klubov južne Avstrije, proti graškemu G. A. K-u, ki se vrača iz turneje po Hrvaškem, Bosni in Dalmaciji zopet v Avstrijo. GAK je prvorazredni klub ter je po celi Jugoslaviji častno zastopal svoje barve. Ker stopi s to tekmo mariborski slovenski sport prvič v mednarodne stike, se z veliko napekostjo pričakuje nastop "Maribora", ki stoji pred prvenstveno tekmo z celjskim prvakom.

— Sportvereinigung "Rapid": Grazer Amateure 0:6. Mariborski "Rapid" je gladko podlegel na razmočenem terenu z visokim rezultatom 6:0. Sodnik g. Nemeč slab. Občinstva malo.

— Francoski team je v Zagrebu podlegel z rezultatom 2:1 za zagrebško kombinirano moštvo. Francozi igrajo še enkrat v Zagrebu, potem pa nastopijo v Beogradu.

Najnovjša poročila.

Ustanovni zbor Jadranske banke.

LDU Ljubljana, 29. junija. Ustanovni zbor Jadranske banke s sedeštem v Beogradu in svrhu prevzetja poslov podružnic Jadranske banke s sedeštem v Trstu, nahajajočih se v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev se je vršil 29. t. m. v bančnih prostorih v Ljubljani. Predsedoval je koncesionar g. Ciro Kamenarovič, ravnatelj Jadranske banke, ki je pozdravil in predstavil zboru državnega komisarja dr. Milorada Zebiča, inspektorja ministarstva za trgovino in industrijo iz Beograda. Po ugotovitvi, da je vsa delniška glavnica v znesku 30 milijonov kron popolnoma vplačana in na zboru zastopana, so bila soglasno sprejeta od ministarstva odobrena pravila. V upravni svet so bili izvoljeni: G. Franjo Dubokovič, veletržec iz Sušaka, kot predsednik g. Ivan Knez, veletržec iz Ljubljane in g. T. G. Stipanovič, nadravnatelj banke in štedionca za Primorje, iz Sušaka, kot predsednika ter gospodje dr. Josip Ažman, odvetnik iz Ljubljane, Ante Bogdanovič, veletržec iz Sibenika, Albert Bonetič, veletržec iz Sušaka, in dr. Meljko Cingrija, odvetnik iz Dubrovnika, Ciro Kamenarovič, ravnatelj banke, D. Dobrote iz Boke Kotorske in Frank Sakser, bankir iz Newyorka, v nadzorstveni svet pa so bili izvoljeni gg. Dinko Jovan, ravnatelj Gospodarske zveze, Gustav Pirc, predsednik Kmetijske družbe in dr. Otokar Rybat, vsi iz Ljubljane. Insp. Zebič je še poudarjal narodno-gospod. pomen današnje ustanovitve ter obljubil vso naklonjenost državne uprave in želel obilo uspeha novemu zavodu. Zahvalil se je dr. Cingrija poudarjajoč, da je zavod popolnoma socijalen in da se zaveda svojih domovinskih dolžnosti, nakar je predsednik zaključil občni zbor.

Mariborska porota.

Maribor, 24. junija.

Vrečko, poneverec 61.191 K, oproščen!

24. t. m. se je vršila pred tukajšno poroto glavna razprava proti Rudolfu Vrečko. Javnosti je še znano, kako je ta mladi uradnik v času štirih mesecev oškodoval trgovsko družbo "Balkan" za 61.191 K. Ta škoda se je namreč do sedaj dala ugotoviti, sumi se pa, za znaša škoda se več, kakor je ravnatelj omenjene družbe izpovedal. Obtoženez je svoje dejanje priznal. Edini njegov zagovor je bil, da mu pri mali plači (800 K mesečno) ni bilo moči izhajati. Družba mu je popolnoma zaupala, imel je vedno večje zneske denarja pri sebi, katere mu je družba dala, da plača njene račune pri južni železnici, oziroma katere je od južne železnice za družbo sprejel. Prilika je bila lepa in nad vse vabljiva. V koliko je ta zagovor verjeten, je seveda drugo vprašanje, na katero so pa porotniki očitno popolnoma pozabili. Razprava je namreč tudi doglala, da je Rudolf Vrečko bil tudi kavalir, kakor se spodobi. Svoji lepi nevesti je podaril dragoceno darilo in tudi svoje matere se je spomnil. Je li pridobil nevesto s tem darilom, ni znano, mati, ki je bila darila vesela, je v svojem pismu sicer izrazila veselje nad hvalnim sinom, a tudi bojazen, da izvira darilo mogoče iz nepoštena poti. Zivljenjska potreba vsekakor ni bila, dajati darila svoji nevesti, ker si je že marsikd pridobil žensko srce tudi brez teh. V svojem zagovoru je zagovornik svojega klijenta tako očistil vsakega greha, da so porotniki nad vse pričakovanje oprostili Vrečko vsake krivde, kar je občinstvo strme vzelo na znanje. In mogoče je sam Vrečko prepričan, da ni ničesar kaznjivega napravil, čeprav je v razpravi izjavil, da je kriv. Marsikateri uradnik, ki ob svoji borni plači strada, da se ne pogubi v valovih korupcije, poneverb in tatvin, je zavidal srečnemu Vrečko, ki je tako razkosno živel nekaj mesecev na račun družbe "Balkan". Kako bi mu moral zavideti tisti revež, ki je radi ropa ene škatlje cigaret dobil 3 leta težke ječe pred isto poroto. Vrečko bi naj sprejel v službo eden tistih porotnikov, ki je glasoval za oprostitev!

Podpirajte Jug. Matico!

Maribor, 24. junija.

Včeraj se je vršila pred tukajšnje poroto glavna razprava proti Antonu Grajfoner. 24-letnemu blapcu iz Remšnika št. 19. radi hudočinstva tatvine. Grajfoner je prišel 13. 4. 21. v Velikem Boču k gerentu Jakobu Gradišniku po neko nakazilo za svojega gospodarja. V predahu miznice, iz katerega je gerent vzel uradni pečat, je Grajfoner videl tudi denar. Njegov načrt je bil gotov. Ko ni bilo Gradišnikovih doma, se je splazil skozi okno v hišo in vzel iz nezaklenjenega predala 18000 K. Pri aretaciji se denarja pri njem ni našlo. Dočim se je prej različno zagovarjal, je zdaj trdil, da je denar vrgel v potok. Tega mu seveda nihče ne bo verjel. — Dobil je 3 leta težke ječe.

Druga razprava se je vršila proti tatinski družbi, obstoječi iz Alojza Domanjko, Alojza Ivančiča, Antona Misia, Rudolfa Mühlfeilner, Franca Novaka in Filipa Sušca. Obsojenih je bilo vseh šest radi tatvine pšenice na škodo Alojzija Jevreša v Boreciah in radi tatvine, izvršene pri Šijancu v Boreciah in sicer Ivanjšič kot vodja družbe na 2 leti in pol težke ječe, drugi pa na težko ječe v dobi od 2 let do 5 mesecev.

Gospodarstvo.

Pogoji za razvoj naše industrije.

Glavni pogoj za razvoj naše mlade, v težkem boju z inozemsko konkurenco se nahajajoče industrije je pametno in previdno urejena carinska in davčna politika države, najhitrejša ureditev prometa in odklonitev nadaljnjih mezdskih zahtev delavstva. Naša dosejana carinska politika je skozi in skozi pomanjkljiva in stremi le za tem, da čim bolj napolni vedno prazni žep finančnega ministra. Pri tem načinu indirektnega obdavčenja tvori carina glavni vir državnih dohodkov in se je s tega stališča določala izvozna in uvozna carina ter s tem v precejšnjem delu spravila naša lastna industrija v krizo. Glavni namen carine je obvarovati lastno industrijo tujezemske konkurence. To pa je mogoče le, če država olajša dobavo potrebnih strojev in surovin ter štiti gotove izdelke. Pri tem pa ne pridejo v poštev samo uvozne olajšave, temveč tudi izvozna carina. Mi imamo dobro se razvijajočo industrijo živil, ki ima baš v naši agrikulturni državi najboljšje temelje. Zato bi bila kardinalna napaka, izdelke te industrije zacariniti z visoko izvozno carino, med tem pa surovine te industrije z nizko carino puščati čez mejo. S tem bi se le pospešila tujezemska konkurenca, ki bi tik na meji postavila svoja podjetja in nam za drag denar prodajala izdelke iz naših lastnih surovin. Našo mlinsko industrijo zelo ogroža madžarska konkurenca. Naši mlini zmeljejo več, kot se pri nas pridela. Temu primerno se mora torej urediti potom izvoznega dovoljenja in izvozne carine izvoz žita in mlinskih proizvodov. O previsokih davkih, ki neznošno obremenjujejo našo industrijo, smo pred nedavnim pisali. Ponovno povdarjamo, da le v obče veljaven sistem direktnih davkov zamore osigurati obstoj in razvoj naših podjetij. Naše prometno vprašanje silno počasi napreduje. Vedno bolj se občuti pomanjkanje vagonov in ladij. Železniško posojilo, ki se nikakor ne sme soditi s političnega stališča, je nujna gospodarska potreba. Če se naši industriji omogoči uspešen razvoj, če se bo povzdignila domača produkcija na množini, kakovosti in različnosti blaga, če bomo v lastni državi pridelovali več, cenejše

in neodvisno od inozemstva, potem bo ponehala draginja in žujo se bodo same od sebe znižale zahteve delavstva. V sedanjem težavnem svetovnem položaju, posebno pa pri nas ob prehodu iz agrikulturne države v deloma industrijsko državo tvori industrija glavni temelj gospodarskega življenja in le ona nam more osigurati politično neodvisnost in popolno, resnično svobodo. Mnogo časa smo že izgubili, naše vlade so mnogo zagrešile, a še je čas, da najdejo za to poklicani vladajoči faktorji pravo pot.

g Oni, ki so v okvirju kompenzacijske pogodbe z dne 1. septembra 1919, st. 180/SHS uvažali blago iz Avstrije ter so dobili od nemško-avstrijskega blagovno-prometnega urada (Deutsch-österreichisches Warenverkehrsbüro) na Dunaju obvestilo, da so jih pri Centralni upravi za trgovski promet z inozemstvom stavljeni na razpolago iz storniranih akreditivov ali iz kurzne difference izvirajoči denarni zneski, se pozivajo, da vložijo s kolkom za din. 2.— opremljene prošnje za izplačilo teh zneskov pri navedeni upravi v Beogradu, Krunska ul. št. 14. Prošnjam je treba priložiti potrdilo pristojnega davčnega urada, da je prosilec plačal za leto 1920 in prvo polovico leta 1921 predpisane davke. Prošnje brez tega potrdila se ne bodo vpoštevale.*

g Stanje državnih dohodkov v letu 1920/21. Po natančnem izkazu generalne direkcije so znašali v prošlem letu 1920/21 dohodki direktnega davka 149.092.823 dinarjev, t. j. 91.144.823 dinarjev več kot je bilo stavljen v proračunu. Trošarinski dohodki, ki so bili proračunani s 135.577.250 dinarjev, znašajo 200.274.341 dinarjev, torej 64.697.091 dinarjev več.

g Kovani drobiž Češkoslovaške. Na Češkoslovaškem se je pričelo začetkom junija mesca kovati drobiž po 20 vinarjev. Kovinska zmes sestoji iz 80 delov bakra in 20 delov nikla. Na eni strani je vtisnjen snop klasja, trolist od lips in letnica, na drugi strani češki lev in slovaški grb, ter napis „Republika češkoslovenska.“

g Padanje cen v Italiji. Kakor poročajo listi iz Italije, so najprej padle cene tekstilnemu blagu, katerim so v par dneh sledile cene žita. Sedaj pa se opaža splošno padanje cen vsemu blagu.

g Kriza madžarske industrije. Iz Budimpešte poročajo, da madžarska industrija odpušča delavce, ker madžarski proizvodi vsled zboljšanja valute niso več sposobni za inozemsko konkurenco. Podjetniki izjavljajo, da more samo znižanje cen rešiti krizo madžarske industrije.

g Nabavo šotorskih kril za vojaštvo. Zastopnik ministra financ je odobril nabavo 50.000 kom. šotorskih kril za vojaštvo. Nabava se ima izvršiti pri domačih podjetjih.

g Pedalisanje kočevske železniške proge. Kakor javlja „Trgovac“, se namerava podaljšati kočevska železniška proga preko kočevske in poljanske doline do Srbskih Moravic, tako, da bi vezala Ljubljano z morjem. Železnica bi bila velike koristi za te kraje in mnogo cenejša, ker bi ne bilo treba dragih mostov.

g Prva poljedelska razstava na Slovaškem. Na vzorčnem sejmu v Bratislavi bo istočasno obdržana razstava celokupnega poljedeljstva. Priprave vodi posebna sekcija sejmskega ravnateljstva. Za razstavo so določeni prostori v velikanski topniški vojašnici. Vojno ministrstvo je dalo na razpola-

go tudi jahalnico v isti vojašnici, koder se bo vršila razstava poljedeljskega ministrstva, ki bo imela poseben odelek za sadje in zelenjavo.

g Znižanje količine moke na Češkoslovaškem. Kakor poročajo iz Prage, je ministrstvo za prehrano znižalo količino moke do konca tega meseca na pol kg. Uvažana moka je prosta. Količina kruha ostane neizpremenjena.

g Cene na Češkem. V Pragi so bile pretekli teden sledeče cene, telečje meso 8—12 K, zadnje 14 K, brez kosti 20 do 28 kron, ovčje meso 14—19 K, svinjska mast 32—36 K, surovo maslo 32 do 40 K, jajca komad —80—1 K, letošnji krompir kg 460—5 K; v preteklem tednu so cene splošno padle.

g Češkoslovaški koks za našo moko. Iz Bratislave poročajo, da je sklenila naša država s Češkoslovaško kompenzacijsko pogodbo, glasom koje dobimo za moko 60 vagonov ostravskega koksa.

Razno in humor.

— Vestnost italijanskih obmejnih stražarjev. 19. t. m. je izbruhnil na obmejnem kolodvoru na italijansko-avstrijski meji ob Brennerju požar. Vnela se je lampisterija, v kateri je bilo spravljeno mnogo petroleja ter je bilo ogroženo tudi novozgrajeno carinsko poslopje. Tirolska požarna bramba iz Gries-a je hitela na pomoč, toda par streljavej pred gorečim kolodvorom jo ustavijo italijanski stražarji ter jo zavrnejo, ker ni imela — vizuma za prekoračenje meje.

Najcenejše!

Trapistni sir
Polemendolski sir
Salama ogrska
Sardine jadranske in portugalske
Mortadella, fina italijanska salama
Ossocollo, ovita šunka

Parmesan-sir
in druge raznovrstne delikatese priporoča

V. Hmelak, Maribor
Slomškov trg 6, Melle 41

Razpošiljam po pošti in železnici. 889 2-1
Zahtevajte cenike!

Velika izbira!

Moško perilo, čevlje, obleke, klobuke, pasove, dežnike, palice za sprehanje, tržne torbice, potovalne košare ter razno galanterijo kupite najceneje pri tvrdki

JAKOB LAH

Maribor 10-7
Glavni trg št. 2.

— Boj z medvedom. Češki listi poročajo o pretresljivem dogodku, ki se je zgodil te dni v Klamovcu na Češkem. Za dravo je bil privezan medved neke potujoče družbe. Okrog medveda se je zbrala množica ljudi, osobito pa dece. Ko mu je nek demobilizirani legijonar ponudil košček peciva, je medved napel svoje verige in se iztegnil proti občinstvu, pri tem pa se je veriga pretrgala in kosmatinec je bil na svoje veliko veselje prost. Začel je begati okrog, hipoma pa je zgrabil 9 letno deklico, ji raztrgal košni prs do pljuč ter potegnil kožo z glave. Legijonar je vstrelil v medveda, a ni nič pomagalo, kosmatinec je s svojimi silnimi mi šapami še nadalje davil nesrečno deklico. Šele ko je prihitel na pomoč črni pes in začel medveda griziti, je ta izpustil svojo žrtev. Deklica je bila še živa, a je kmalu podlegla težkim ranam. Medveda so nato nabili.

— Stayka čeških bančnih uradnikov. Zveza čeških bančnih uradnikov je sklenila v četrtek splošno stavko, ker banke nečajo ugoditi zahtevam uradništva. Pokretu čeških uradnikov so se pridružili solidarno tudi nemški.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:
V četrtek 30.: „Učiteljica Pavla“, ob ml. žanih cenah. Poslovna predstava upravnika Hinka Nučiča. Izv. abonementa.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.

Perfektno stenografirno in strojepiško sprejme takoj pisarna dr. Irgoliča. Plača po dogovoru. 882 2-2
Boljše gospode se sprejme na hrano. Dnevno K 27.—. Šolar, Koroščeva ulica št. 7, II. nadst. 881 2-2
Novo pohištvo se prodaja po polovljeni ceni v Sodni ulici št. 32-L. Na ogled od 12.—14. in 18.—19. ure. 885 2-1
Vila s 7 sobami za eno družino, v katero se lahko takoj vseli, se prodaja. Vpraša se v upravi lista. 887 6-1
Dijak išče čez počitnice primerno pisarniško ali inštrukcijsko službo.
Lahko motorno kolo (Motor-Reve) z 2 cilindri, dobro ohranjeno, se prodaja. Dravska ulica 11, gostilna.

Restavracija „MARIBOR“

se priporoča cenj. občinstvu.
Dobra hrana in pijača, prijazni, lepi lokali, senčnat vrt, snažne sobe za tujce.
Abonenti na hrano se sprejemajo.

Glavno zastopstvo

za mariborsko okrožje odda že vpeljana zavarovalnica s sedežem v Zagrebu. Reflektira se na uradnika, zmožnega organizacije in akvizicije. Ponudbe pod „Zmožen in zanesljiv“ na upravo lista. 886

Naznanilo!

Razprodaja radi izpraznitve raznovrstnih predmetov za ročna dela, predtiskanih in izgotovljenih ročnih del, kakor tudi šolskih in pisarniških potrebščin pri

Viljemini Berl, Šolska ulica št. 4

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Mariboru

Obrestuje vloge najugodnejše.

Daje vsakovrstne kredite.

Centrala v LJUBLJANI. — Podružnice: SPLIT, CELOVEC, SARAJEVO, TRST, GORICA, CELJE, BOROVLJE, PTUJ, BREŽICE.

Delniška glavnica in rezerve 95.000.000.—

Izvršuje najkulantneje vse bančne transakcije.